

Dansk Simmental Avlsprogram

Målsætninger for avlsarbejdet med Simmental i Danmark

Formål

Formålet med avlsplanen er at skabe størst mulig avlsfremgang for Dansk Simmental. Det sker ved at udvælge de genetisk overlegne dyr til forældre til næste generation af avlsdyr.

Når de bedste individer bruges i avlen, kan man være sikker på, at enhver ny generation har bedre arveanlæg end forældregenerationen, hvilket er målet med alt avlsarbejde. Avlsmæssig fremgang opnås kun ved udvælgelse og anvendelse af de genetisk overlegne individer.

Målsætningen for avlsarbejdet, inden for en race, kaldes racens avlsmål.

Forbedring af racens fortrin

Ved fastlæggelse af racens avlsmål er det meget vigtigt, at man fastholder racens styrker og fortrin samtidig med, at man avler sig ud af eventuelle problemer. Men det er vigtigt, at man ikke forsøger at ændre racens særpræg. Det drejer sig om at prioritere positive og negative egenskaber i forhold til hinanden og dermed give egenskaberne den rette indbyrdes vægtning.

De forhold, der skal tages hensyn til, når racens avlsmål fastlægges, er:

- Racens særpræg
- Arvbarhed for egenskaber
- Avlsmæssige sammenhænge
- Produktionsforhold
- Afsætningsmuligheder
- Politiske og etiske forhold

For at nå målsætningen, er det nødvendigt at have:

- Et veldefineret avlsmål
- Sikre registreringer
- Korrekte avlsværditalsberegninger
- Samt en systematisk avlsplan for racen

Egenskaber med høj prioritet

For at tilgodese det overordnede avlsmål tages hensyn til egenskaber hos både hundyr og handyr, således at gode funktionsegenskaber kombineres med gode kødproduktionsegenskaber.

Fødsel og kælvning er de egenskaber, der har højest vægt i Dansk Simmental avlsmål. Det vil sige hundyr, der har let ved at kæleve, og kalve, der er let fødte og livskraftige.

Det er også væsentligt at dyr af Dansk Simmental fortsat har et godt temperament.

Grundlag

Der er cirka 9.000 Simmental-køer, heraf 4.000 renrace i Danmark. Målet er at individafprøve 40 tyrekalve og kåre mindst 500 køer årligt.

Insemineringsarbejdet

Der bruges i alt 10.000 sæddoser af Simmental-racen årligt i Danmark.

Målet er, at mindst 20 procent skal være ungtyre sæd. Der anvendes 600 doser sæd af hver ungtyr for at sikre en tilstrækkelig sikkerhed på tyrens avlsværdital.

Der udarbejdes så vidt muligt en brugsplan med fire brugstyre og to ungtyre. Det tilstræbes, at der altid er mindst to tyre med positivt fødselsindeks til rådighed. Brugsplanen kan eventuelt suppleres med sæd af udenlandske tyre.

Tyremødre

Racens bedste køer og kvier er potentielle tyremødre. De udvælges på grundlag af avlsværdital. En tyremoder skal være kåret, inden dens afkom kan godkendes til sædtapning.

Tyrefædre

Potentielle tyrefædre er toptyre i Danmark og udlandet. Ved udvælgelsen af tyrefædre lægges der vægt på kontinuerlig variation i blodlinjer. En tyrefars avlsværdital være baseret på en afkomsundersøgelse og have en høj sikkerhed. Målsætningen er, at der afprøves flere kalve efter en potentiel tyrefar.

Tyrekalve til individafprøvning

For at få de bedste tyrekalve til individafprøvning på Ålestrup, screenes kvægdata-basen kvartalsvis efter kalve efter forældre med høje indekser, kalve efter tyremødre og tyrefædre. Avlsudvalget kontakter ejerne af de udvalgte kalve med opfordring til at individprøve kalvene.

Tilskud i forbindelse med individafprøvning

Dansk Simmental kan give tilskud til afprøvning af kalve, som foreningens medlemmer afprøver. Bestyrelsen beslutter reglerne for tilskud.

Fra tyrekalv til ungtyr

En væsentlig opgave i gennemførelse af avlsarbejdet er overvågning af individprøvetyrene. Målet er at sikre, at de bedste tyre godkendes til ungtyre i foreningens avlsprogram. Avlsudvalget mødes efter behov på avlsstationen for at godkende nye ungtyre efter følgende kriterier:

Avlsværditalene, FEF-tal, T-tal og U-tal skal være så høje som muligt og mindst 100.

Som supplement ses på følgende fænotypiske målinger:

- Fodereffektiviteten i FE pr. kg. tilvækst
- Daglig tilvækst, gram pr. dag
- Ultralydmålingen, udtrykt i cm²
- Temperamentet som er vurderet flere gange i løbet af prøven af stationens personale
- De enkelte kåringstal

Samtidig vurderes tyrens afstamning:

- Faderen skal ligge blandt racens absolut bedste tyre
- Moderen skal have et højt S-indeks og en god kåring
- Der skal sikres variation i afstamningen på de godkendte ungtyre.

Ungtyr

Målet er at godkende 3-4 af de færdigafprøvede tyre på individprøvestationen til ungtyre hvert år. Der godkendes en ungtyr pr. 600 insemineringer med ungtiresæd i Danmark.

Der produceres 10.000 sæddoser af hver ungtyr, 1.000 doser udleveres til inseminørerne til ungtyre-insemineringer. Resten lægges på lager.

Fra ungtyr til ventetyr

Der tilstræbes en hurtig brug af 600 sæddoser. Når dette mål er nået, ændrer ungtyren i regelen status til ventetyr. På det tidspunkt er den 2 år gammel. Formålet med ungtyreinsemineringer er, at frembringe afkom, som kan danne grundlag for en vurdering af tyrens avlsværdi for en række egenskaber.

Fødsel

De første informationer får vi, når tyrens afkom fødes. På basis af indberetningerne om kalvens livskraft, størrelse og kælvningsforløb beregnes fødselsindekset. Ligesom ved de øvrige indekser anvender vi registreringerne fra såvel renracede Simmentalere som krydsningskalve.

Vækst

Informationer om tyrens avlsværdi for tilvækst hentes fra vejninger af afkom i besætningerne, indberetningerne fra slagterierne, samt fra sønners individafprøvning. Det er formålstjenligt, at 4-5 sønner efter hver ventetyr individafprøves.

Slagtekvalitet og eksteriør

Individafprøvningen af sønner giver værdifuld information om tyrens egenskaber vedr. slagtekvalitet, eksteriør, foderforbrug og temperament. Ventetyren er 4-5 år gammel, når de første sønner afslutter individprøven.

Kælvningsevne

Når døtrene kælver, får vi meget nyttig information om tyrens evne til at give døtre, som har let ved at kælve. Dette udtrykkes i kælvningsindekset.

Eksteriør

For at få et billede af tyrens kvaliteter vedr. eksteriør, ønskes de 15 førstekalvskøer, der kælver først, kåret. Resultatet af disse bedømmelser indregnes i tyrens eksteriørindeks.

Frugtbarhed

Frugtbarhed hos hunligt afkom bygger på kælvningsintervallet, i første omgang afstanden mellem første og anden kælvning. På nuværende tidspunkt er tyren ca. 6 år gammel.

Den endelige udvælgelse

Først nu kan det besluttes, om den aktuelle ventetyr er god nok til at kunne godkendes som brugstyr. Alle avlsværdital, bemærkninger og supplerende informationer tages i betragtning, når der skal træffes beslutning.

Alder på tyr	Status/handling	Resultater
7 mdr.	Tyr på individprøve	
8 mdr.		T-tal VÆKST U-tal SLAGT FEF-tal FODEREFFEKTIVITET Kåring EKSTERIØR Temperamentsvurdering
13 mdr.	Ungtyr Godkendelse til ungtyre efter vurdering af resultater og afstamning.	
15 mdr.	Indsættelse på tyrestation	
18 mdr.	Sædaftapning færdig,	
19 mdr.	1.000 sæddoser udleveres	600 prøveinsemineringer
30 mdr.	Ventetyr De første kalve fødes	FØDSEL
38 mdr.	Vejninger af afkom i besætningen	VÆKST
42 mdr.	Slagtning af afkom efter ungtyreinsemineringer	VÆKST SLAGT
	Afkom (tyre) afslutter individprøve	VÆKST SLAGT EKSTERIØR
4-5 år	Afkom (kvier) insemineres	
5-6 år	Afkom (kvier) kælver	KÆLVNING MÆLK
5-6 år	Afkom (køer) kåres Afkom kælver 2. gang BRUGSTYR	EKSTERIØR FRUGTBARHED